

JAARVERSLAG

STICHTING APENHEUL **2025**

VOORWOORD

Apenheul is zo'n plek waar je als kind al van droomt om er ooit een kijkje achter de schermen te mogen nemen. Het was mij dan ook een waar genoegen toen ik begin 2025 aan mocht treden als voorzitter van de Raad van Toezicht, als opvolger van de afgetreden Olaf Prinsen. Het park draaide in 2025 volop en de bezoekers wisten het park goed te vinden. Er stond voor dit jaar een aantal spannende besluiten op de rol die veel invloed hebben op de continuïteit van het park en de gastbeleving. Zo heeft Apenheul het eigendom verkregen van restaurant de Boschvijver om ook hier gasten beter te kunnen ontvangen en heeft Apenheul de regie gekregen over het aanpalende parkeerterrein, waardoor bezoekers nu ook echt bij Apenheul kunnen parkeren. Twee belangrijke stappen waar de Raad van Toezicht erg tevreden over is.

Apenheul heeft 3 prioriteiten: het welzijn van de apen in het park en in het wild, het plezier van de bezoekers en gelukkige medewerkers. Ook in 2025 heeft Apenheul hier stappen in gezet. Zo zijn diverse dierenverblijven aangepast om een betere leefomgeving voor de apen te creëren, zijn er nieuwe belevingsobjecten, waaronder een uitkijktoren, toegevoegd aan het park en is er veel aandacht geweest om met een grotendeels nieuw MT een nieuw team te bouwen met de medewerkers in het park.

Ondanks dat de Raad van Toezicht tevreden is over het aantal bezoekers stond de winstgevendheid behoorlijk onder druk. Door stijgende kosten en verandering in wet- en regelgeving was het moeilijk voor het park om de kosten beheersbaar te houden. Ook de opbrengst per bezoeker staat onder druk door het toenemende aanbod van actieprijsen voor recreatieve parken. Apenheul neemt het komende jaar stappen om zowel financieel operationeel winstgevend te zijn alsook dat er voldoende inkomsten gegenereerd worden om het park voor de toekomst verder te ontwikkelen. Gezien Apenheul een stichting is, is het duurzaam en langjarig voortbestaan een belangrijk doel.

De RvT heeft in 2025 vijf keer vergaderd met de bestuurder. Daarnaast is de auditcommissie verspreid over het jaar een aantal keer apart bij elkaar geweest, waarvan twee keer met de accountant. Een delegatie van de RvT heeft twee keer met de Ondernemingsraad gesproken in 2025. De dierencommissie van de RvT heeft één keer vergaderd en gesproken met de Zoölogisch Manager en de onderzoeker/dierenwelzijnsmedewerkster. De renumeratiecommissie van de RvT heeft één keer een evaluatiegesprek gevoerd met de bestuurder.

De voorgenomen aanpassingen in reglementen en governance die voortkwamen uit de evaluatie van 2024 zijn doorgevoerd. Ook in 2025 heeft de RVT opnieuw een zelfevaluatie gedaan, ware het dit keer zonder externe begeleiding.

In september heeft de Raad van Toezicht samen met de directie en het MT een tweedaags werkbezoek afgelegd aan andere parken in de sector. Dit was naast inspiratievol tevens voer voor een strategisch gesprek over diverse aspecten van de bedrijfsvoering van Apenheul. Ook is in 2025 Femke Vroomen toegetreden tot de Raad van Toezicht. Zij vervangt Hesje van der Meer en is tevens voorzitter van de auditcommissie.

Apenheul is een icoon voor Apeldoorn en al vanaf de oprichting een parel binnen de dierenwereld. De bezoekerswaardering is van oudsher altijd hoog en blijft gelukkig verder stijgen. De Raad van Toezicht kijkt tevreden terug op 2025, waarbij het wel opmerkt dat financiële scherpste nodig is om het park langjarig te behouden voor toekomstige generaties. De Raad van Toezicht bedankt de directie en alle medewerkers en zeker ook alle vrijwilligers voor het mooie jaar 2025.

Kees Rutten, voorzitter Raad van Toezicht

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
1. Doelstellingen en activiteiten	4
2. Structuur en organisatie	5
3. Onze Dieren	7
4. Bezoekers	8
5. Apenheul Natuurbehoudfonds	9
6. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	9
7. Financiële ontwikkelingen	11
8. Risico's en risicobeheersing	12
9. Stichting WereldNatuurhuis	14
10. Toekomst	15
11. Dankwoord	16
12. Financiële gegevens	17
13. Toelichting op de balans en staat van baten en lasten	20

1. DOELSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Statutaire Doelstelling

Stichting Apenheul (hierna: Apenheul) heeft ten doel natuurbeschermingseducatie en soortbehoud (d.w.z. behoud van bedreigde diersoorten en hun leefgebieden) door middel van het beheer en de exploitatie van een dierenpark met als specialiteit primaten.

De stichting doneert jaarlijks een deel van haar opbrengsten aan Apenheul Primate Conservation Trust (in communicatie Apenheul Natuurbehoudfonds) om invulling te geven aan haar ambitie tot het behoud van de natuur.

Activiteiten

De stichting exploiteert het apenpark Apenheul te Apeldoorn, dat zich voornamelijk richt op dagbezoekers en seizoenkaarthouders afkomstig uit Apeldoorn, de verblijfsrecreaties op de Veluwe en uit andere delen van Nederland. Daarnaast worden internationale toeristen aangetrokken, met een focus op Duitsland en in mindere mate België.

Apenheul richt zich ook op het organiseren van zakelijke activiteiten en evenementen en deze activiteit vormt een steeds belangrijkere bron van inkomsten en zichtbaarheid van Apenheul.

Tenslotte vormen fondsenwervende activiteiten een steeds belangrijkere extra bron van inkomsten voor onze missie.

Missie

Apenheul is een stichting zonder winstoogmerk. We willen liefde voor dieren en natuur stimuleren bij onze gasten. Binnen én buiten Apenheul. We werken wereldwijd aan natuurbehoud en ondernemen zo duurzaam mogelijk. Dat was al belangrijk bij de oprichting van het park in 1971 en dat is nu relevanter dan ooit. De natuur staat immers onder grote druk: veel diersoorten worden met uitsterven bedreigd en er verdwijnt steeds meer natuur.

De missie van Apenheul is vastgelegd in statuten van de stichting.

Visie

In Apenheul willen we liefde en respect voor dieren en natuur stimuleren. Hoe? Door mensen op een bijzondere manier in contact te brengen met de natuur. In Apenheul staan onze bezoekers oog in oog met honderden apen. De dieren leven in grote, natuurlijke verblijven en de meeste lopen zelfs los tussen de bezoekers. Bovendien lijken apen veel op mensen: wij kunnen veel van ze leren. Een dagje in Apenheul is dan ook een onvergetelijke ervaring die mensen bijblijft. We hopen dat gasten na een bezoek verwonderd zijn geraakt door de natuur en zelf een steentje willen bijdragen aan het behoud ervan.

2. STRUCTUUR EN ORGANISATIE

Apenheul is een stichting met ideële doelstellingen. Het bestuur wordt gevormd door een eenhoofdige statutaire directie.

Apenheul heeft een Code of Governance die periodiek wordt besproken met de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft haar functioneren geëvalueerd in 2024 en op basis daarvan is de Code of Governance aangescherpt, zonder dat er grote wijzigingen nodig zijn. Helder bestuur en zorgvuldig toezicht geven ruimte aan inhoudelijk, integer en zakelijk presteren. Een duidelijke governance code biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in organisaties. In de Code of Governance wordt beschreven hoe wij als Apenheul onze governance hebben ingericht. Met deze code laten de verantwoordelijke bestuurder en toezichthouders van Apenheul ook aan de buitenwereld zien wat zij onder goed bestuur verstaan en hoe zij dat hebben georganiseerd. Deze code is daarmee een leidraad voor onze bedrijfsvoering.

De Code of Governance is te vinden op de website op <https://apenheul.nl/over-ons/organisatie/algemene-informatie-apenheul>

Daarnaast conformeert Apenheul zich aan vele (inter-)nationale gedragscodes:

- European Association of Zoos and Aquaria (EAZA), code of Ethics;
- World Association of Zoos and Aquaria (WAZA); code of Ethics & Animal Welfare
- Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD); ethische Code, Duurzaamheid Code en Code Diertransacties.

Gevoerde Beleid

De strategie van Apenheul is vastgelegd in het vijfjarenplan 'Expeditie Apenheul', dat loopt tot en met 2029. Jaarlijks vertaalt het MT van Apenheul de strategie naar een jaarplan en begroting, die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Raad van Toezicht.

Het beleid van Apenheul is er in het verslagjaar onverminderd op gericht voldoende particuliere en zakelijke bezoekers te ontvangen om zo een gezonde financiële positie te behouden. Apenheul streeft ernaar deze bezoekers – in het kader van de stichtingsdoelstellingen – een aangenaam en hoogwaardig 'dagje dierentuin danwel evenement' te bieden, met goede educatieve aspecten op het gebied van natuur en duurzaamheid, om zo de liefde voor de natuur bij de gasten te vergroten.

Daarnaast gaat Apenheul verder met het vinden van sponsors en donateurs om daarmee een derde bron van inkomsten voor het park te genereren.

Gelieerde partijen

Gelieerd aan Apenheul is Stichting Wereldnatuurhuis. Daarin is het gebouw De St@art ondergebracht. De algemeen directeur van Apenheul is tevens statutair directeur van Stichting Wereldnatuurhuis. De Raad van Toezicht van Apenheul houdt ook toezicht op deze stichting, waarmee de samenhang tussen beide stichtingen is gewaarborgd.

Apenheul Primate Conservation Trust (hierna: Apenheul Natuurbehoudfonds, ANF) is tevens een aan Apenheul gelieerde stichting. Met het ANF geeft Apenheul invulling aan haar ambitie om de natuur te behouden voor toekomstige generaties. De projecten op het gebied van natuurbehoud zijn ingedeeld op basis van vier pijlers: educatie, natuurherstel, natuurbescherming en onderzoek.

De stichting heeft een eigen directeur/bestuurder, die wordt betaald door Apenheul en die rechtstreeks verantwoording aflegt aan dezelfde Raad van Toezicht als die van Apenheul. Daarmee is de samenhang tussen beide stichtingen ook hier geborgd. Apenheul en het Apenheul Natuurbehoudfonds hebben beiden een ANBI-status.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht ziet toe op het beleid en de uitvoering van de stichtingen. In 2025 zijn Kees Rutten en Femke Vroomen toegetreden tot de Raad van Toezicht. Zij hebben Olaf Prinsen en Hesje van der Meer opgevolgd.

De Raad van Toezicht bestaat uit de volgende leden:

Raad van Toezicht	Functie	Benoeming	Hernoembaar	Afteden op
K. Rutten	Voorzitter	2025	2029	12-02-3033
L. Sterck	Lid	2015	Nvt	23-06-2026
G. Hop	Lid	2018	Nvt	23-06-2026
F. Verstappen	Lid	2019	2028	23-04-2031
F. Vroomen	Lid	2025	2029	16-04-2033

Medewerkers

In 2025 waren er 121 medewerkers in dienst bij Apenheul. Gemiddeld over het verslagjaar is dit 80 fte.

Naast deze medewerkers hebben we voor onder andere onze afdelingen dierverzorging, horeca, bezoekersservice, de souvenirwinkel, parkdienst en banqueting ook in 2025 uitzendkrachten ingehuurd.

En tenslotte waren er ruim 80 vrijwilligers die zich afgelopen jaar hebben ingezet voor de organisatie.

Organisatiestructuur

Binnen Apenheul is de algemeen directeur eindverantwoordelijk voor de gehele bedrijfsvoering en hij rapporteert aan de Raad van Toezicht.

Het MT bestaat uit de algemeen directeur en zes andere leden. Het MT heeft de operationele verantwoordelijkheid voor het bedrijf en overlegt in principe tweewekelijks. In deze vergadering vindt de besluitvorming met betrekking tot de aansturing en de ontwikkeling van de organisatie plaats.

Ondernemingsraad

Apenheul heeft een Ondernemingsraad, bestaande uit vier gekozen leden, die zes keer per jaar overleg heeft met de directie en de Manager Mens en Organisatie. Waar nodig schuiven andere MT leden aan.

Cultuur, gedrag en motivatie

Het werkklimaat is belangrijk voor zowel de vaste medewerkers alsook voor de grote groep flexibele krachten. Een goede samenwerking met uitzendpartijen is daarom cruciaal. Apenheul werkt met een inhouse uitzendbureau om zo goed de verbinding te houden met de flexibele krachten en het uitzendbureau.

Om de medewerkers zo goed mogelijk te informeren, wordt vier keer per jaar een zogenaamde Kwartaalbijeenkomst gehouden. Hierin worden alle medewerkers bijgepraat over de financiële stand van zaken en de grotere projecten van Apenheul.

Daarnaast is in 2025 gestart met een vitaliteitsprogramma voor alle medewerkers. Door middel van een Vitale Jaarkalender wordt aandacht gegeven aan het mentale en fysieke welzijn van de medewerkers.

3. DIEREN

In Apenheul dragen we actief bij aan het behoud van apensoorten in dierentuinen en in het wild. De dieren die je in Apenheul ziet (de diercollectie) zijn uniek in de wereld. Bovendien zijn ze essentieel om onze doelstellingen te realiseren. Dankzij de dieren in Apenheul kunnen wij bezoekers immers meer vertellen over hun soortgenoten en leefgebieden in het wild. Zo stimuleren we liefde en respect voor dieren en natuur en werken we heel concreet aan datgene waar Apenheul voor opgericht is: soortbehoud en natuurbeschermingseducatie.

Het houden van dieren brengt ook een verantwoordelijkheid met zich mee. Daarom stellen we onszelf constant de vraag: Waarom houden we de soorten die we in Apenheul hebben? We willen het houden van dieren nadrukkelijk ten dienste laten zijn aan onze missie. Daarnaast zijn we constant bezig met innovatie in het verbeteren van de manier waarop we voor de dieren zorgen.

In Apenheul leven 34 soorten apen en een groot deel van deze soorten is (ernstig) bedreigd. Vrijwel alle soorten in Apenheul zijn onderdeel van de EAZA Ex Situ programmes (EEP'S). In het kader van deze populatiemanagementprogramma's zijn ook in 2025 weer diverse dieren van en naar Apenheul verhuisd. Door samen te werken met andere (internationale) dierentuinen houden we een genetisch gezonde en demografisch stabiele populatie in dierentuin in stand.

Het is belangrijk om te weten dat er met deze diertransporten geen geld gemoeid is, op de transportkosten na. Ieder dier is 'onbetaalbaar' en dus is lang geleden afgesproken dat alle dierentuinen die zijn aangesloten bij EAZA niet betalen voor dieren, maar deze belangeloos met elkaar uitwisselen in het kader van de populatiemanagementprogramma's.

Geboortes

In de populatiemanagementprogramma's wordt aangegeven welke individuen nakomelingen mogen krijgen en waarom. Soms zijn we genooddakt anticonceptie in te zetten, omdat we niet voor alle dieren kunnen garanderen dat er plek is in andere dierentuinen zodra ze groot zijn. Dit is een van de manieren waarop we een genetisch gezonde populatie proberen te behouden.

Kennis en Onderzoek

Dankzij (gedrags)onderzoek leren we meer over de diersoorten in Apenheul, waarvan vele bedreigd zijn. Dat is belangrijk, omdat in het wild vaak maar kleine populaties leven en onderzoek daar moeilijk kan zijn. Daardoor is kennis vaak schaars. Extra onderzoek is dus nodig om vragen te beantwoorden die

we in het wild niet kunnen onderzoeken. Op die manier dragen onderzoeken in en door Apenheul (in)direct bij aan de bescherming van dieren in het wild en hun leefgebieden. Naast dat we zelf onderzoek verrichten, faciliteren we ook onderzoek van externe onderzoekers en werken we samen met diverse wetenschappelijke instituten en hogescholen.

Educatie

Het vertellen van verhalen over dieren en natuur is een essentieel onderdeel van onze missie. We zien de apen in Apenheul als ambassadeurs van hun soortgenoten in het wild. We vertellen onze bezoekers meer over de dieren hier, maar ook over hun soortgenoten en de situatie in het wild. Met als doel dat zij net zo verwonderd raken door dieren en natuur als wij. En dat dat leidt tot duurzamer gedrag bij al onze bezoekers.

Hoe we dat doen? In het park vertellen we meer over dieren en natuur tijdens presentaties, educatieve activiteiten en rondleidingen. Ook op educatieve borden in het park is een schat aan informatie te vinden. Met (interactieve) speelelementen brengen we onze jongste bezoekers spelenderwijs iets bij over de dieren en natuur. Verder komen jaarlijks veel schoolklassen naar Apenheul die hier een educatief programma volgen. We gaan zelf bij scholen langs om daar ons verhaal te vertellen en begeleiden stagiaires en onderzoekers uit het MBO, HBO en WO tijdens hun studie en/of onderzoek. Tot slot worden bij zakelijke events Apenheul-experts ingezet als spreker.

4. BEZOEKERS

In 2025 hebben wij ruim 450.000 bezoekers mogen verwelkomen in Apenheul. Dit aantal ligt onder de begroting. Dit is enerzijds te verklaren doordat er afgelopen winter geen editie van Winterheul heeft plaatsgevonden en anderzijds door tegenvallende weersomstandigheden gedurende het seizoen.

Wij hechten als Apenheul veel waarde aan de beleving van onze bezoekers. Daarom laten wij jaarlijks een bezoekerstevredenheidsonderzoek uitvoeren. In 2025 is dit onderzoek door ruim 6.000 bezoekers ingevuld. Bezoekers waardeerden hun bezoek gemiddeld met een rapportcijfer van een 8,4. De Net Promoter Score (NPS) kwam uit op +49. Deze scores liggen iets lager dan vorig jaar, maar we zijn er trots op en ze bevestigen dat onze focus op beleving wordt gewaardeerd. Ook ervaren onze bezoekers een bezoek aan ons park als leerzaam en zijn zich bewust van onze natuurbehoudprojecten. Dit laat zien dat we onze bezoekers raken met onze missie op gebied van natuurbehoud en –educatie.

Een deel van onze bezoekers heeft een seizoenkaart. In 2025 waren dit 12.753 seizoenkaarten. Met een seizoenkaart werd ons park gemiddeld bijna drie keer dat seizoen bezocht. Onze aanpak om ervoor te zorgen dat er altijd iets te beleven is in Apenheul draagt hieraan bij. We organiseren activiteiten voor diverse doelgroepen die ieder bezoek bijzonder maken. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Yoga tussen de orang-oetans
- Lezingen met diverse gastsprekers
- Dierverzorger voor een dag
- Ontbijten in Apenheul
- Schilderen met koffie

Positie Apenheul in de markt

Apenheul is en blijft een van de meest populaire dagattracties van Nederland. Het merk Apenheul is sterker dan de afgelopen jaren en staat op nummer 7 in de ranglijst van sterkste dagattractiemerken in Nederland (bron: Brand Alchemy™, Dagattracties Merkenonderzoek 2026). Hiermee is het ook het sterkste dagattractiemerk van de provincie Gelderland.

Congressen en evenementen

Naast dat je als dagbezoeker ons park kan bezoeken, organiseren we het hele jaar (zakelijke) congressen en evenementen. In onze unieke congres- en vergaderlocaties midden in de natuur is in 2025 weer een indrukwekkend aantal evenementen gehouden. Van vergaderingen tot internationale congressen en van bruiloften tot bedrijfsborrels.

Wat Apenheul onderscheidt, is dat wij niet alleen een bijzondere locatie bieden, maar dat wij evenementen ook inhoudelijk verrijken door een verbinding te maken met onze missie en de dieren. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in voederpresentaties als onderdeel van het programma of lezingen van Apenheulexperts over specifieke onderwerpen. Op deze manier inspireren wij onze gasten en geven wij ook deze doelgroep de liefde voor natuur en dieren mee.

Winterheul

In de winter van 2024/2025 vond de eerste editie van Winterheul plaats. Dit was een succes en liet zien dat Apenheul ook in de winterperiode een aantrekkelijk aanbod kan bieden voor een breed publiek.

Afgelopen winter vond geen Winterheul plaats en hebben wij de tijd genomen om samen met diverse partners te werken aan de ontwikkeling van een vernieuwd en toekomstbestendig winterconcept.

We verwachten dat we in de winter van 2026/2027 weer een uniek concept kunnen aanbieden. Hiermee zetten wij een volgende stap in onze ambitie om Apenheul jaarrond relevant en aantrekkelijk te maken voor bezoekers.

5. APENHEUL NATUURBEHOUDFONDS

Natuurbehoud is belangrijker dan ooit. Daarom steunen en initiëren we via ons eigen fonds over de hele wereld projecten om apen en hun leefgebieden te beschermen.

Onze projecten zijn gebaseerd op vier pijlers: educatie, natuurherstel, natuurbescherming en onderzoek.

Het zijn projecten waar de apen, natuur en de lokale bevolking iets aan hebben. We bieden financiële steun, maar ook mankracht voor de projecten. We wisselen kennis uit en initiëren zelf een aantal natuurbehoudprojecten. Daarnaast werken we al jarenlang samen met andere dierenentuinen op het gebied van populatiemanagementprogramma's (EEP's - EAZA Ex situ Programmes). Enerzijds om genetisch gezonde populaties in dierenentuinen in stand te houden, anderzijds om reservepopulaties van bedreigde diersoorten in dierenentuinen te houden.

Kijkend naar de toekomst zal ANF haar impact blijven vergroten. We streven naar de uitbreiding van educatieve programma's, het lanceren van nieuwe natuurherstelprojecten en het intensiveren van onze inspanningen op het gebied van natuurbescherming en onderzoek. We willen een blijvende impact maken op het behoud van biodiversiteit.

We willen niet alleen impact maken op de wereld om ons heen, maar ook op onze medewerkers. Zodat zij met nog meer passie onze missie kunnen delen. Daarom bieden we medewerkers sinds 2024 de kans een van onze natuurbehoudprojecten te bezoeken. In 2025 reisde een dierverzorger af naar Congo om wilde laaglandgorilla's te bezoeken.

De volgende projecten heeft ANF afgelopen jaar ondersteund:

Educatie
Pacha Phuyu (Peru)
My Rainforest My World (Madagaskar)
Franjeapen (Guinee)
Titi's, Mono Tocón (Peru)
Natuurherstel
Seeds of Hope (Madagaskar)
Orang oetans, Hutan (Maleisië)
Natuurbescherming
Meerkatten, Tchimpounga JGI (Congo)
Orang-oetans, Borneo Nature Foundation (Indonesië)
Slingerapen, Paso Pacífico (Nicaragua)
Talapoins (Kameroen)
Kroonsifaka's, Impact Madagascar (Madagaskar)
Gouden Leeuwapen, GLT (Brazilië)
Onderzoek
Bonobo's, Lola ya Bonobo (Congo)
Gorilla's, Mbeli Bai (Congo)
Slingerapen, Kawsay (Peru)
Gibbons, Anoulak (Laos)
Blauwoogmaki (Madagaskar)

6. MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Impact maken

Apenheul heeft als missie het stimuleren van liefde voor dieren en natuur bij haar gasten. Binnen én buiten Apenheul. We werken wereldwijd aan natuurbehoud en ondernemen zo duurzaam mogelijk.

Om goed te kunnen laten zien wat Apenheul allemaal doet op het gebied van impact maken hebben we in 2024 voor het eerst een impact-rapport gemaakt. In 2025 hebben we uiteraard weer een rapport gemaakt. Dit rapport geeft een weergave van wat we allemaal hebben gedaan en gerealiseerd in het afgelopen jaar op het gebied van educatie, natuurbehoud en duurzaam ondernemen.

Het rapport is te vinden op onze website: [Apenheuls Impact 2025](#).

Sociale aspecten

Bij Apenheul staan kernwaarden als echt, natuurlijk en gedreven hoog in het vaandel. Medewerkers bij Apenheul spelen een belangrijke rol in het vertalen van deze kernwaarden naar de praktijk. Hiervoor is een goed werkklimaat van belang.

We willen een actieve bijdrage leveren aan een inclusieve samenleving en werken daarom samen met het Thomashuis (een woonvoorziening voor mensen met een verstandelijke beperking). Bewoners van het Thomashuis werken periodiek in Apenheul en maken bijvoorbeeld de buttons voor ANF. Andere (lokale) maatschappelijke stichtingen met wie wij samenwerken zijn Stichting Da Capo, die migrantenvrouwen ondersteunt, en Stichting Present, die mensen die het moeilijk hebben in staat stelt om een dagje uit te ervaren.

Via partners als Stichting Present en Leergeld Apeldoorn-Voorst biedt Apenheul vrijkaarten aan en worden mensen die het minder makkelijk hebben in staat gesteld om het park te bezoeken.

De ontwikkeling van jongeren past ook goed bij de doelstellingen van Apenheul. Apenheul biedt waar mogelijk stage- en leertrajecten aan bij onder andere de afdelingen Diervverzorging, M&O en Kennis & Onderzoek. Met Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) werken we samen om kinderen te leren over het belang van goede voeding en beweging.

Toegankelijke Recreatie

Apenheul wil graag een toonaangevend dierenpark zijn. Niet alleen voor onze dieren en voor onze medewerkers, maar ook voor onze bezoekers. Toegankelijkheid voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking, hoort daarbij.

Met het zogenoemde inclusiepact 'Apenheul: Natuurlijk Gastvrij!' worden verbeteringen in onze parkbeleving doorgevoerd die leiden tot een nog betere toegankelijkheid voor bezoekers met een beperking. Voor de toetsing van deze verbeteringen maken we gebruik van Joint Projects (rebellenteam).

7. FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Consolidatie

In verband met de onderlinge afhankelijkheid en de gelijke samenstelling van het bestuur en de Raad van Toezicht, vindt er een consolidatie plaats met Stichting WereldNatuurhuis.

Omzet

De omzet van Apenheul kwam in 2025 uit op € 11,8 miljoen (in 2024: € 11,8 miljoen). De begroting van € 13 miljoen is niet behaald.

De omzet van Apenheul bestaat vooral uit omzet vanuit het park (entreetickets en horeca- en shopbestedingen). De lagere omzet t.o.v. begroot heeft voornamelijk te maken met lagere bezoekersaantallen in het reguliere seizoen (450.000 t.o.v. 500.000 begroot).

Naast de omzet vanuit het park genereert Apenheul ook omzet uit evenementen en congressen en vanaf april 2025 ook vanuit het overgenomen restaurant de Boschvijver.

Nettoresultaat

Het nettoresultaat kwam in 2025 uit op een negatief bedrag van € 593.166 na belasting (in 2024: € 196.850 positief).

Het negatieve resultaat wordt deels veroorzaakt door de lagere omzet door minder bezoekers. Daarnaast zijn in 2025 eenmalige kosten gemaakt met betrekking tot de overnames van restaurant de Boschvijver en het overnemen van de exploitatie van het parkeerterrein bij Berg & Bos.

Balansverhoudingen

Apenheul heeft de afgelopen jaren een gezonde financiële basis voor de toekomst weten te leggen. Zij beschikt over een solide liquiditeitspositie. Er staat dus voldoende geld op de bankrekening.

De liquiditeitspositie op geconsolideerd niveau, uitgedrukt als verhouding vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva (de current ratio), is in 2025 weliswaar afgenomen ten opzichte van eind 2024 (van 3,73 naar 2,03), maar is nog steeds zeer goed.

De solvabiliteit, bepaald door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen, is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2024 en bedraagt 59% (in 2024: 61%). Dit percentage ligt ruim boven de veel gehanteerde generieke norm van 30%.

Kasstroom en financieringsbehoeften

In 2025 komt de totale netto kasstroom uit op € 2.400.000 negatief (in 2024 was dit € 280.000 positief). Dit betekent dat meer geld is uitgegeven dan dat er is binnengekomen.

Dat in 2025 meer geld is uitgegeven dan dat er is binnengekomen, komt vooral doordat er voor ruim € 3,3 miljoen is geïnvesteerd in materiële activa.

In 2025 was er sprake van een positieve kasstroom uit operationele activiteiten van circa € 1,1 miljoen. De aflossingen op leningen zorgt daarnaast voor een negatieve kasstroom van circa € 140.000.

Investeringen

Afgelopen jaar hebben we ruim € 3,3 miljoen geïnvesteerd. De grootste investeringen bestonden uit de overname van restaurant de Boschvijver en de overname van de parkeerexploitatie.

Daarnaast zijn we begonnen met de eerste fase van de ontwikkeling van de Gorillavallei en hebben we ons Madagaskargebied vernieuwd.

Alle investeringen zijn uit eigen middelen betaald.

8. RISICO'S EN RISICOBEBEERSING

Binnen Apenheul wordt aandacht besteed aan risicomanagement. Periodiek worden de risico's geëvalueerd, worden nieuwe risico's geïdentificeerd en worden de beheersingsmaatregelen bepaald. Alle risico's worden opgenomen in een risico-matrix waarin onder meer bepaald is wat de kans en de impact van de risico's zijn en wat de mitigerende maatregelen zijn die genomen worden. Vervolgens wordt gekeken wat het restrisico is en of dit acceptabel is of dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Eind 2024 is de risico-matrix geëvalueerd en waar nodig zijn hier risico's aan toegevoegd en/of aangescherpt. In 2025 zijn geen aanleidingen geweest om nieuwe risico's te identificeren of grote wijzigingen door te voeren.

De risico's zijn ingedeeld in vijf verschillende categorieën:

- Strategische risico's
- Risico's met een reputatiekarakter;
- Operationele risico's;
- Financiële risico's;
- IT-risico's.

De risicobereidheid met betrekking tot dieren, medewerkers en bezoekers is laag. Dit is tevens terug te vinden in de risico-matrix. Er zijn geen risico's aanwezig waarvan het restrisico op dit moment niet acceptabel is bevonden. Uiteraard wordt continu gekeken hoe de beheersmaatregelen verbeterd kunnen worden.

Verzekerbare risico's worden verzekerd voor zover kosten en baten tegen elkaar op wegen. Voor onder andere brand- en bedrijfsschade zijn bijvoorbeeld passende verzekeringen afgesloten.

Het risico met de grootste impact is dat er iets gebeurt (bijvoorbeeld een uitbraak van een virus of een grootschalige brand) wat leidt tot sluiting van het park of beperking in het aantal bezoekers.

Daarbij bestaat ook het risico dat onze omzet uit de zakelijke markt wegvalt, indien maatregelen ertoe leiden dat geen evenementen meer mogelijk zijn. Het wegvallen van deze inkomsten leidt tot een grote druk op onze liquiditeit. Om dit risico te beheersen, is gezocht naar een andere bron van inkomsten. Inmiddels hebben wij nieuwe inkomsten in de vorm van sponsoring en donaties. Deze nieuwe inkomsten zijn echter nog onvoldoende om dit risico volledig af te dekken. Met de gemeente en provincie zijn daarom in het verleden gesprekken gevoerd over een lening. Deze is inmiddels in de vorm van een rekening-courant faciliteit

verstrekt door de gemeente Apeldoorn. Tot op heden heeft Apenheul hier geen gebruik van hoeven maken.

Aanvullend kijken wij continu kritisch naar onze kosten en investeringen en hanteren we een liquiditeitsbuffer zodat we de lopende verplichtingen voor een aantal maanden kunnen blijven voldoen.

Hieronder een uiteenzetting van een aantal risico's en beheersingsmaatregelen die afgelopen jaar zijn gepasseerd.

Strategisch

Net als in vele branches zijn ook in onze branche de kosten van bijvoorbeeld energie en personeel de afgelopen jaren sterk toegenomen. Om te kunnen blijven investeren in ons park hebben we jaarlijks een positief resultaat nodig. Door bijvoorbeeld de komende jaren te investeren in verduurzaming van ons energieverbruik en automatisering van onze processen houden we de stijging van de exploitatielasten beperkt.

Daarnaast kijken we ook naar andere manieren om inkomsten te genereren. Voorbeelden hiervan zijn de overname van restaurant de Boschvijver, fondsenwerving en de winterpropositie. De komende jaren blijven we hier veel aandacht voor houden om te zorgen voor een gezonde financiële huishouding en om zoveel mogelijk te kunnen blijven investeren in hetgeen waar Apenheul voor staat.

Financieel

Apenheul beschikt over een gezonde liquiditeitspositie. Een groot deel van de tegoeden staat op een doelreserverekening bij Rabobank. Om meer rendement te behalen, hebben we afgelopen jaar een deel op een depositorekening vastgezet. Hierbij hebben we rekening gehouden met een gezonde termijn en buffer om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Apenheul werkt met een Treasury statuut waarop door de Raad van Toezicht wordt toezien. Het Treasury statuut geeft aan hoe wij met de beschikbare middelen omgaan en welk werkkapitaal wij willen aanhouden.

Wanneer wordt gekeken naar het frauderisico is de risicobereidheid laag. De kans op verlies van fysieke eigendommen door diefstal of fraude bij betalingsverkeer door personeel als gevolg van ontoereikende beveiliging, controle en/of dialoog is aanwezig, echter de financiële impact hiervan is laag. Toch willen we hier geen risico's in lopen.

Een aantal operationele mitigerende maatregelen is bijvoorbeeld een goede voorraadregistratie door middel van structureel balansen en geen gelegenheid creëren door middel van toenemende bewustwording (leidinggevende maakt het bespreekbaar).

Daarnaast hanteren we op allerlei gebieden het vier-ogen-principe. Denk daarbij aan:

- Het tekenen van contracten door twee personen, waarbij altijd de directeur tekent;
- Het fiatteuren van facturen door twee personen waarvan minimaal één MT-lid;
- Dat betalingen altijd worden ondertekend door twee personen, waarvan één de directeur of de Manager Financiën en Bedrijfsvoering;
- Het dagelijks gezamenlijk tellen van kasgeld door de kassamedewerker en coördinator en daarna controle hierop door de administratie;
- Offertes voor zakelijke evenementen en congressen boven een bepaald bedrag worden altijd beoordeeld door de parkmanager.

Naast het vier-ogen-principe hebben we op het gebied van het betaalproces functiescheiding aangebracht tussen het aanmaken en wijzigen van stamgegevens en het verwerken en klaarzetten van betaalopdrachten.

Eind 2025 zijn we begonnen met de integratie van een geheel nieuw kassasysteem in het park. Naast gebruikersgemak zorgt dit ook voor nog meer grip op de geldstromen in het park.

Naast deze operationele mitigerende maatregelen heeft Apenheul ook een onafhankelijke auditcommissie (bestaande uit twee leden van de Raad van Toezicht) die toezicht houdt op de financiën. Meerdere keren per jaar komen zij samen met de directeur en de Manager Financiën en Bedrijfsvoering. Ook de Raad van Toezicht en het managementteam worden structureel meegenomen in de financiële gang van zaken. Incidentele posten, posten met een bepaalde mate van schatting of bijzondere transacties (zoals steunmaatregelen vanuit de overheden) worden besproken in het MT en gedeeld met de Raad van Toezicht, zodat zij de kennis hebben over de manier van verantwoording in de jaarrekening.

De interne beheersing van de organisatie wordt jaarlijks kritisch beoordeeld door de externe accountant. De externe accountant heeft over 2025 geen significante tekortkomingen geconstateerd.

Tevens wordt de jaarrekening ieder jaar gecontroleerd door een externe accountant. Over 2025 hebben we, net als over eerdere jaren, geen indicatie dat er sprake is geweest van fraude- of corruptiegevallen.

ICT

ICT vormt een steeds belangrijkere component in de ondersteuning van onze bedrijfsvoering. De risico's bij uitval en dergelijke zijn in kaart gebracht en opgenomen in het ICT-beleid. Dit

beleid wordt jaarlijks geactualiseerd.

Omdat medewerkers een belangrijke schakel zijn op het gebied van IT-veiligheid zijn we afgelopen jaar een awareness traject gestart waarbij medewerkers door online modules periodiek informatie krijgen.

Gedurende het jaar is Apenheul niet geconfronteerd met IT-calamiteiten.

9. STICHTING WERELDNATUURHUIS

Stichting WereldNatuurhuis stelt zich ten doel duurzaamheid te bevorderen door het beheer en de exploitatie van een gebouw op de rand van Apenheul en Park Berg & Bos.

De St@art is in 2025 verhuurd aan drie huurders: Apenheul (kantoorruimte, een auditorium en foyer voor groepsontvangsten), Betabit en Corporate Facility Partners (CFP).

In het boekjaar 2025 is het resultaat van Stichting WereldNatuurhuis € 24.338 (in 2024: € 76.200). Hierbij heeft Stichting WereldNatuurhuis de begroting (€ 20.700) gerealiseerd.

10. TOEKOMST

Ontwikkelingen: in en ex situ zichtbaarder maken

In 2025 is een mooie start gemaakt met de ontwikkeling van de Gorillavallei. Er is een begin gemaakt met het opknappen van de grachten en de plannen voor het nieuwe gebied zijn verder uitgewerkt. Het meest in het oog springend zijn natuurlijk de observatiepost en het aangelegde avonturenpad, waardoor je de dieren nog beter en vanuit verschillende perspectieven kunt bekijken. De observatiepost is geïnspireerd op de toren die we mede mogelijk hebben gemaakt in Mbali Bai, het natuurbehoudproject waaraan Apenheul verbonden is. Zo verbinden we daar (in situ) en hier (ex situ) steeds meer met elkaar. Een krachtige manier om onze bezoekers te laten zien hoe hun bezoek bijdraagt aan natuurbehoud.

Fondswerving wordt speerpunt

De contouren van het nieuwe verblijf voor de gorilla's krijgen steeds meer vorm. Nu is het sparen voor de volgende stap, waarover we eind 2026 een beslissing nemen. Dat is nog best een uitdaging, want de ambities en daarmee de investeringen bedragen naar verwachting circa 4 miljoen euro. De afgelopen jaren is een begin gemaakt met het werven van externe fondsen om de investeringen in het park en onze natuurbehoudprojecten mede mogelijk te maken. We denken dat daar nog meer mogelijkheden liggen voor zowel Stichting Apenheul als Stichting ANF en willen daar steviger op in gaan zetten.

Expeditie Apenheul: er is altijd een (spannende) reden om naar Apenheul te komen

Naast de Gorillavallei blijven we investeren in het park. Onze insteek om ieder jaar één gebied centraal te stellen en dat multidisciplinair aan te pakken werkt goed. Beleving, educatie, natuurbehoud, technische dienst en dierv verzorging werken samen aan het verbeteren van zo'n gebied. In 2025 hebben we zo het Madagaskargebied een upgrade gegeven. Met meer avontuurlijke leerervaringen geven we zo invulling aan Expeditie Apenheul, onze strategie voor de komende jaren.

Restaurant de Boschvijver wordt Onder de Boom

In 2025 kochten we restaurant de Boschvijver dat strategisch mooi ligt langs de looproute van en naar het park. De plek is misschien wel de mooiste plek van Apeldoorn om het leven te vieren en dat gaan we nog meer in de markt zetten. Het restaurant krijgt een facelift, een nieuwe keuken, website, reserveringssysteem, menukaart, een nieuwe naam, etc.. We verwachten voor de zomer van 2026 de nieuwe naam te lanceren: Onder de Boom. De locatieverhuur is geïntegreerd in het team Congressen en Evenementen en het horecateam in het team Banqueting en draait al een klein jaar prima mee.

Exploitatie parkeren in eigen beheer en geïntegreerd in klantreis

Vanaf 1 januari 2026 is Stichting Apenheul verantwoordelijk geworden voor het parkeren op de parkeerplaat Berg & Bos bij het park. Een fantastische uitkomst van een lang en soms moeizaam traject. We zijn de gemeente Apeldoorn dankbaar dat ze ons het vertrouwen heeft gegeven om het beheer van het parkeren uit te mogen voeren. Met het parkeren heeft Apenheul nu veel meer grip op de gehele klantreis naar en van het park. Een mooi voorbeeld is de investering die we gedaan hebben in een nieuw ticketing systeem dat geïntegreerd is onze kaartverkoop-klantreis. We zijn blij dat de medewerkers van Accres, die het parkeren begeleidde, allemaal in dienst zijn gekomen van Apenheul, want hun kennis en ervaring kunnen we goed gebruiken!

Winterheul 2.0

Apenheul vormt ook in de winter het decor voor een prachtige natuurbeleving. In 2024 hebben we dat kunnen laten zien. We zijn op het moment van schrijven in gesprek met verschillende partners voor een nieuwe editie van onze winteropenstelling en hopen die in 2026 te kunnen realiseren. Winterheul moet ons helpen om minder afhankelijk te worden van het weer, als zeer bepalende factor voor een succesvolle exploitatie. En daarnaast natuurlijk om ook in de winter een passende invulling te geven aan onze missie: het vergroten van de liefde voor de natuur.

Begroting 2026

Voor komend jaar hebben we een positief resultaat begroot van € 600.000. Qua bezoekersaantallen gaan we uit van 475.000 bezoekers (exclusief Winterheul). Door indexatie van de prijzen en een hoger rendement op verkopen in ons park verwachten we een stijging van de netto-omzet.

De personeelskosten en overige exploitatielasten zullen komend jaar tevens worden geïndexeerd. We blijven investeren in het duurzamer en efficiënter maken van onze werkzaamheden, wat moet leiden tot lagere exploitatiekosten om zo onze marge op peil te houden.

11. DANKWOORD

Wat is er mooier dan de dag starten met een wandeling door het park. Het gezang van de gibbons neemt je mee naar andere plekken op de wereld. Precies het gevoel dat we willen overbrengen als stichting die staat voor het vergroten van de liefde voor de natuur. Een missie die relevant was bij de oprichting in 1971 en dat nog steeds is. Het geeft veel voldoening om te mogen werken voor een maatschappelijke organisatie en het is ook uitdagend om dat te doen met een commerciële activiteit.

Met trots kijk ik terug op 2025, een jaar waarin we veel van onze strategische plannen hebben kunnen verwezenlijken, maar dat ook financieel uitdagend is gebleken.

Het was ook een druk jaar, want Apenheul breidde 'even' uit met twee geheel nieuwe activiteiten: een restaurant en recent de exploitatie van het parkeren. En daarnaast hebben we o.a. een nieuwe website gelanceerd. Self-service in de bezoekersservice en shop geïntroduceerd. Een nieuwe Microsoft omgeving en een nieuw kassasysteem geïmplementeerd, het Madagaskargebied een upgrade gegeven en een nieuw binnenverblijf voor de sifaka's neergezet. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Het park ligt er weer prachtig bij en dat lukt alleen met een gemotiveerde ploeg bevlogen en betrokken medewerkers, vrijwilligers en Raad van Toezicht. Samen met hen kijk ik uit naar een mooi Apenheul jaar!

Roel Welsing
Algemeen Directeur

12. FINANCIËLE GEGEVENS

Balans per 31 december 2025
Na resultaatbepaling

		31-12-2025		31-12-2024	
	Ref	€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	14.1				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		4.820.222		3.705.850	
Machines en installaties		3.173.677		2.755.311	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		458.617		368.717	
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste bedrijfsactiva		854.931		266.050	
			9.307.447		7.095.928
Financiële vaste activa					
Lening u/g Stichting WereldNatuurhuis	14.2	792.924		792.925	
Latente belastingvorderingen		347.698		82.265	
			1.140.622		875.190
Vlottende activa					
Vorraden			281.981		266.082
Vorderingen					
Vorderingen op handelsdebiteuren		185.127		239.497	
Vorderingen op Stichting WereldNatuurhuis		0		0	
Overige vorderingen en overlopende activa		866.246		963.821	
			1.051.373		1.203.318
Liquide middelen	14.3				
Bank		4.197.878		6.577.323	
Kas		37.004		24.482	
			4.234.882		6.601.805
Totaal activa			16.016.305		16.042.323

		31-12-2025		31-12-2024	
	Ref	€	€	€	€
Passiva					
Eigen vermogen	14.4		13.298.079		13.915.583
Voorzieningen	14.5		17.091		71.385
Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		596.017		222.549	
Rekening-courant Stichting Apenheul Conservation Trust		30.747		177.632	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		94.574		80.082	
Vooruitontvangen bedragen		1.434.795		1.052.139	
Overige schulden en overlopende passiva		545.002		522.953	
			2.701.135		2.055.355
Totaal passiva			16.016.305		16.042.323

		31-12-2025		31-12-2024	
	Ref	€	€	€	€
Passiva					
Eigen vermogen	14.4		13.298.079		13.915.583
Voorzieningen	14.5		17.091		71.385
Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		596.017		222.549	
Rekening-courant Stichting Apenheul Conservation Trust		30.747		177.632	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		94.574		80.082	
Vooruitontvangen bedragen		1.434.795		1.052.139	
Overige schulden en overlopende passiva		545.002		522.953	
			2.701.135		2.055.355
Totaal passiva			16.016.305		16.042.323

13. TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Algemene toelichting

Activiteiten

De Stichting is gevestigd aan de J.C. Wilsaan 21 – 31 te Apeldoorn en heeft ten doel natuurbeschermingseducatie en soortbehoud door middel van het beheer en de exploitatie van een dierenpark met als specialiteit primaten en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, een en ander in de ruimste zin des woords. De Stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41040007.

Informatieverschaffing over groepsverhoudingen

Stichting Apenheul Primate Conservation Trust te Apeldoorn is een verbonden partij welke buiten de groep staat.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De ANBI rapportage is opgesteld conform de Uitvoeringsregeling Algemene Wet Rijksbelastingen 1994. De rapportage is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans en staat van baten en lasten zijn genummerd.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreininrichting worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte economische levensduur.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte economische levensduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs. Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken worden rentekosten opgenomen in de vervaardigingsprijs. Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De diercollectie is op nihil gewaardeerd.

Kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen en terreininrichting en installaties worden geactiveerd volgens componentenbenadering. Afschrijving van de componenten vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Jaarlijks wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de Stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de Stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardevermindering en verwerkt dit direct in de winst- en verliesrekening.

Financiële vaste activa

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen, met dien verstande dat latente belastingvorderingen allen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Voorraden

Voorraden voor gebruik en verkoop bestaan uit de per balansdatum aanwezige voorraad shop en voorraad horeca. De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht

op de boekwaarde van de vordering. De looptijd van de vorderingen is minder dan één jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden, zijn vrij opneembaar en zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Overige voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde. De looptijd van de kortlopende schulden is minder dan één jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Omzetverantwoording

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit overeenkomsten met klanten. In de overeenkomsten worden de individuele prestatieverplichtingen geïdentificeerd. Vervolgens wordt de transactieprijs vastgesteld en deze wordt toegerekend aan individuele prestatieverplichting. Hierbij wordt rekening gehouden met kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Bruto-bedrijfsresultaat

De brutomarge bestaat uit de netto-omzet, de overige bedrijfsopbrengsten en de kosten van grond- en hulpstoffen. Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van de over omzet geheven belastingen.

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra all belangrijke rechten en risico's met betrekking tot het eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten gescheid naar rate van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overige bedrijfsopbrengsten

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Kosten van grond- en hulpstoffen

Kosten van grond- en hulpstoffen worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Lasten uit hoofde van personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn.

Pensioenlasten

Er is sprake van een toegezegde-bijdrageregeling. De jaarlijkse premie wordt hierbij gegarandeerd. De hoogte van het uiteindelijke pensioen is onder andere afhankelijk van

het te bereiken beleggingskapitaal, de rente op pensioendatum en de levensverwachting op pensioendatum. De premies worden verantwoord als personeelslasten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

- de medewerkers betalen een eigen bijdrage van 5%;
- medewerkers nemen deel vanaf 21 jaar;
- het maximum voor het pensioengevend salaris bedraagt € 114.866.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van dedesbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen over de winst of het verlies

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de geconsolideerde winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

14.1 MATERIELE VASTE ACTIVA

De mutaties in de materiële vaste activa kunnen als volgt worden samengevat:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste bedrijfsactiva	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2025					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	14.753.717	12.214.341	4.594.209	266.050	31.828.317
Afschrijvingen	-11.047.867	-9.459.030	-4.225.492	-	-24.732.389
Boekwaarde per 1 januari 2025	3.705.850	2.755.311	368.717	266.050	7.095.928
Mutaties boekjaar					
Investerings	1.502.201	962.741	285.917	588.881	3.339.740
Afschrijvingen	-387.829	-544.375	-196.017	-	-1.128.221
	1.114.372	418.366	89.900	588.881	2.211.519
Stand per 31 december 2025					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	16.255.918	13.177.082	4.880.126	854.931	35.168.057
Afschrijvingen	-11.435.696	-10.003.405	-4.421.509	-	-25.860.610
Boekwaarde per 31 december 2025	4.820.222	3.173.650	458.617	854.931	9.307.447

De afschrijvingspercentages zijn als volgt:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen
	%	%	%
Begin van de reeks van het afschrijvingspercentage	3,00	7,90	6,70
Einde van de reeks van het afschrijvingspercentage	10,00	20,00	33,33

14.2 LENING U/G STICHTING WERELDNATUURHUIS

	2025	2024
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	792.925	633.957
Mutatie in boekjaar	-1	158.968
Boekwaarde per 31 december	792.924	792.925

Betreft een in 2015 verstrekte lening van € 800.000. Het rentepercentage bedraagt 3,0% per jaar. De looptijd van de lening bedraagt 20 jaar. In 2024 is de vordering op Stichting WereldNatuurhuis die onder de vlottende activa was opgenomen verantwoord onder de langlopende vorderingen. De vordering met een looptijd langer dan één jaar bedraagt € 792.924. De lening betreft een achtergestelde lening. Er zijn geen nadere zekerheden overeengekomen. Er is geen kortlopende deel opgenomen aangezien er tot een nader te bepalen datum niet wordt afgelost.

14.3 LIQUIDE MIDDELEN

In 2024 stond een bedrag van € 177.018 (rekening-courant APCT) niet ter vrije beschikking van Stichting Apenheul. In 2025 is deze rekening-courant omgezet naar APCT en staat het volledige bedrag aan liquide middelen ter vrije beschikking.

14.4 EIGEN VERMOGEN

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Overige reserve	13.298.079	13.915.583

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

Overige reserve	
	€
Stand per 1 januari 2025	13.915.583
Uit resultaatverdeling	-617.504
Stand per 31 december 2025	13.298.079

14.5 VOORZIENINGEN

Voorziening jubilea

	2025	2024
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	24.742	29.069
Mutatie boekjaar	-7.651	-4.327
Boekwaarde per 31 december	17.091	24.742

Deze voorziening heeft met een overwegend langlopend karakter. Bij de bepaling van de voorziening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- verwachte gemiddelde salarisstijging 2,5% per jaar;
- in de berekening is rekening gehouden met een disconteringsvoet van 2,5%;
- de verwachte vertrekans is per individuele werknemer en functie beoordeeld en varieert van 0% tot 100%.

Voorziening langdurig ziekteverzuim

	2025	2024
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	46.643	28.183
Mutatie boekjaar	-46.643	18.460
Boekwaarde per 31 december	0	46.643

De voorziening langdurig ziekteverzuim is gevormd voor medewerkers die langdurig ziek zijn en waarvan verwacht wordt dat zij niet (volledig) het werk hervatten. Op balansdatum is een inschatting gemaakt voor het percentage ziekteverzuim en de duur van het ziekteverzuim.

14.6 GEMIDDELD AANTAL WERKNEMERS

	Werkzaam binnen Nederland	Werkzaam buiten Nederland	Totaal
	Fte	Fte	Fte
In 2025	80,35	-	80,35
In 2024	71,59	-	71,59

ONDERTEKENING

Apeldoorn, 23 juni 2026

De algemeen directeur,

w.g.
R.W.A. Welsing

De Raad van Toezicht,

w.g.
K.W. Rutten

w.g.
G. Hop

w.g.
F. Vroomen

w.g.
E.H.M. Sterck

w.g.
F.A.L.M. Verstappen

w.g.
L. de Ruigh

w.g.
W. Eilander

